

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :E-75833232-610-6797064
Konu :Soru Önergeleri

GÜNLÜDÜR
16/04/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

7/25801

İlgi : 24.03.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1602995 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, Çanakkale Milletvekili Sayın Rıdvan UZ tarafından tevcih edilen 7/25801 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek' te gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:B53FB9BC-224A-41C5-96D1-EF00A954585B

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/stb-ebys>

Belge Doğrulama Adres: Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510 Çankaya /ANKARA

Telefon :03122016100

Bilgi İçin:sorunergisi@sanayi.gov.tr

Faks:03122016103

İnternet adresi: www.sanayi.gov.tr

Kep:sanayiveteknolojibakanligi.strateji@hs01.kep.tr

ÇANAKKALE MİLLETVEKİLİ SAYIN RIDVAN UZ'UN

7/25801 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Türkiye'nin sanayi sektöründe markalaşma ve rekabet gücü eksikliği, yerli markaların küresel pazarda yeterince güçlü olamaması ve düşük katma değerli üretim gibi temel sorunlarla karşı karşıyadır.

Sanayi üretiminin düşük katma değerli ürünlere dayanması, Türkiye'nin uluslararası pazarlarda rekabetçiliğini olumsuz etkilemektedir. 2024 yılı itibarıyla Türkiye'nin ihracatında orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerinin payı %41,1 seviyesine çıkmış olsa da bu oran gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmaktadır. Güney Kore, Almanya ve ABD gibi ülkelerde yüksek teknoloji ihracatının payı %60'ın üzerindedir.

Diğer yandan, yerli markaların uluslararası pazarlarda yeterince tanınmaması ve rekabet gücünün düşük olması, Türkiye'nin küresel sanayi ekonomisindeki konumunu zayıflatmaktadır. Bugün dünya çapında rekabet eden Türk sanayi markalarının sayısı oldukça sınırlıdır.

Bununla birlikte, Ar-Ge yatırımlarının yetersizliği, inovasyon eksikliği ve sanayi kuruluşlarının yeterince teşvik edilmemesi, markalaşma sürecini yavaşlatmaktadır. Özel sektörün Ar-Ge yatırımlarına katılım oranı Türkiye'de %50,2 seviyesinde kalırken, gelişmiş ülkelerde bu oran %70'in üzerindedir.

Bu bilgiler ışığında;

Soru 1- Türkiye'nin sanayi sektöründe markalaşma sürecini hızlandırmak ve küresel rekabet gücünü artırmak için Bakanlığınız tarafından yürütülen veya planlanan projeler nelerdir?

Soru 2- Orta-yüksek ve yüksek teknoloji ihracatının toplam ihracat içindeki payını artırmak için 2024 ve 2025 yıllarında uygulanacak yeni teşvik mekanizmaları var mıdır?

Soru 3- Yerli sanayi markalarının küresel pazarda daha güçlü hale gelmesi ve uluslararası tanınırlığının artırılması için Bakanlığınız tarafından bir strateji planı hazırlanmakta mıdır? Eğer böyle bir plan mevcutsa, hangi sektörler öncelikli olarak belirlenmiştir?

Soru 4- Türkiye'de sanayi firmalarının düşük katma değerli üretim yapmasının önüne geçmek için, inovasyon ve Ar-Ge yatırımlarını artırmaya yönelik yeni bir mevzuat değişikliği veya teşvik paketi üzerinde çalışılmakta mıdır?

Soru 5- Yerli sanayi şirketlerinin ihracatta daha güçlü hale gelmesini sağlamak için finansmana erişimlerini kolaylaştıracak yeni kredi destek programları veya faiz indirimleri uygulanacak mıdır?

Soru 6- Sanayi ve teknoloji alanında patent başvurularını artırmaya yönelik Bakanlığınız tarafından 2024-2025 yılları için öngörülen yeni teşvikler nelerdir?

Soru 7- KOBİ'lerin patent almasını kolaylaştıracı yeni düzenlemeler yapılacak mıdır?

CEVAPLAR:

Ülkemiz, sınai mülkiyet hakları alanında dünyanın önde gelen ülkelerinden birisidir. Nitekim Türkiye 2024 yılı itibariyle yerli patent başvurularında dünyada 12'nci, marka başvurularında 6'ncı ve tasarım başvurularında 2'nci sırada yer almaktadır.

Bu bağlamda, yerli patent başvurularında önemli bir başarıya imza atılırken 22 yıl önce yalnızca 414 olan yıllık yerli patent başvuru sayısında rekor kırılarak 2024 yılında 10.186 adede ulaşılmıştır. Benzer bir başarı hikâyesi markalar için de söz konusudur. Nitekim 2024 yılı, toplam 170.368 yerli marka başvurusu ve 122.545 adet tescil gerçekleştirilerek geride bırakılmıştır. Bununla birlikte, sınai mülkiyet konusunda farkındalığı artırmak amacıyla Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından ülke genelinde çeşitli etkinlikler ve online eğitimler düzenlenmekte ve buluş insanları ile akademisyenleri teşvik etmek amacıyla patent araştırma ve inceleme ücretlerinde belirli bir başvuru adetine kadar indirimli ücretlerden faydalanmaları sağlanmaktadır. Ayrıca, başvuru sahiplerinin markalaşma süreçlerini hızlandırmak adına, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ile birtakım değişiklikler getirilmiş ve başvuru süreçlerinin elektronik olarak yapılabilmesi sağlanarak başvuru sahiplerinin bu süreçlerdeki olası zaman kayıplarının önüne geçilmiştir.

Günümüzde Türk markaları; savunmadan otomotive, e-ticaretten beyaz eşyaya, ulaşımdan sağlığa pek çok alandaki yenilikçi fikir ve projeleriyle ülkemizin gurur kaynağıdır. Nitekim ülkemiz hâlihazırda, bugüne dek aldıkları yatırımlarda elde ettikleri değerleme milyar dolar seviyesini aşan ve oyun, yazılım, e-ticaret ve fintek girişimleri olarak dünyada ön plana çıkan 7 Turcorn sahibidir. Üstelik bu bağlamda; KOSGEB eliyle yürütülecek Küresel Rekabetçilik Programı vasıtasıyla ülkemizdeki yeni Turcorn adaylarına 50 milyon TL tutarında finansman desteği sunulacaktır.

Türkiye'nin sanayi sektöründe markalaşma sürecini hızlandırmak ve küresel rekabet gücünü artırmak için Ticaret Bakanlığımızca Turquality ve Markalaşma Destek Programları gibi kapsamlı imkân ve destekler sunulmaktadır. Turquality programı; firmaların desteklenmesi yerine markaların desteklenmesine ilişkin olarak tasarlanan ve uluslararası rekabet gücü yüksek markaların oluşturulmasını hedefleyen önemli bir destek programıdır. Burada Türk malı algısının yerleştirilmesi ve katma değerli Türk mallarının küresel piyasalarda yer edinmesi de amaçlanmaktadır. Turquality Programına kabul şartlarını yerine getiremeyen firmalar ise Markalaşma Destek Programı kapsamında önemli desteklerden yararlanabilmektedir. Bu 2 temel program çerçevesinde uygulanan destek unsurları, markaların ihtiyaç duyduğu yurt içi ve yurt dışı birçok faaliyete sağlanmaktadır.

TÜBİTAK tarafından yürütülen 1602 Patent Destek Programı kapsamında ise Türkiye kaynaklı ulusal ve uluslararası patent başvuru sayısının artırılması, gerçek ve tüzel kişilerin patent başvurusu yapmaya teşvik edilmesi ve ülkemizdeki patent sayısının artırılması hedeflenmektedir. Bu sayede özellikle uluslararası patent maliyetlerinin bir engel teşkil etmesinin de önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Firmalar ayrıca, KOSGEB'in Sınai Mülkiyet Hakları Desteği Programından da faydalanabilmektedir.

Öte yandan; Türkiye'de Ar-Ge yatırımlarının artırılması, orta-yüksek ile yüksek teknoloji ihracatının payının yükseltilmesi ve Yatırım Teşvik sisteminin daha da geliştirilmesi hususlarında Bakanlığımızca yoğun ve kapsamlı çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Bu çerçevede; Millî Teknoloji Hamlesi vizyonu doğrultusunda hazırlanarak 26 Mart 2025 tarihinde kamuoyu ile paylaşılan 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi Belgesi hedefleri altında tanımlanmış olan stratejiler vasıtasıyla Türkiye’de Ar-Ge ve bilim ekosisteminin güçlendirilmesi, öncelikli alanlarda yatırımların hızlandırılması, tedarik zincirlerinin güçlendirilmesi ve imalat sanayiinin geleneksel sorunlarına çözümler üretilmesi gibi pek çok yatay alanda çalışmalar yürütülecektir. Bu belge; başta yapay zekâ, çip / yarı iletken, mobilite ve yenilenebilir enerji teknolojileri olmak üzere, öncelikli olarak tanımlanmış yüksek teknoloji alanlarında, yerli ve millî üretim kapasitesini artırma gerekliliği temelinde yapılandırılmıştır.

Bakanlığımızca yürütülmekte olan Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi (Hamle) Programı ve bu program kapsamında açılan çağrılar vasıtasıyla ise; orta-yüksek ve yüksek teknoloji üretim payının uluslararası pazarlara entegre bir biçimde daha da artırılması ve sanayide girdiler yerleştirirken, odak alanlarda geleceğin teknolojilerinin Ar-Ge’sinin yapılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda; 2025 yılı rakamları ile Makine Sektörü çağrısı kapsamında 11,6 milyar TL yatırım büyüklüğüne sahip 17 proje, Mobilite çağrısında 46,2 milyar TL tutarındaki 35 proje, Üretimde Yapısal Dönüşüm çağrısı kapsamında 28,7 milyar TL büyüklüğündeki 24 proje, Sağlık ve Kimya Ürünleri çağrısında 28,9 milyar TL tutarındaki 48 proje, Dijital Dönüşüm Destek Programı çağrısında ise 22,8 milyar TL’lik 38 proje olmak üzere toplam 138,3 milyar TL yatırım büyüklüğüne sahip 162 proje, hâlihazırda Program kapsamında desteklenmektedir. Bu projelerin uygulama ve izleme süreçleri devam etmektedir. Ayrıca; 1 Ağustos 2024 tarihi itibarıyla başvurulara açılan Yükselen Yenilikçi Teknolojiler çağrısı ile sağlanan desteklerin tüm orta-yüksek ve yüksek teknoloji seviyeli sektörlerle yaygınlaştırılmasına devam edilmektedir. Yeni çağrı ile Türkiye’de stratejik öneme sahip kritik teknolojilerin yerli ve milli imkânlarla üretilmesi hedeflenmektedir. Çağrı kapsamında 1.058 ürün, 358 Yenilikçi Teknoloji Alanı ve 34 Kritik hammaddeye destek sağlanmaktadır.

Bunların yanı sıra; Mobilite Araç ve Teknolojileri Yol Haritası ve Akıllı Yaşam ve Sağlık Ürün ve Teknolojileri Yol Haritası gibi belgeler çerçevesinde mobilite ve sağlık sektörlerindeki dönüşüme uyumunun kolaylaştırılması, ekosistemin ve insan kaynağının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bakanlığımız ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) iş birliği ile yürütülen Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi/Finansmanı (YTAK) Programı çerçevesinde ise katma değeri yüksek yatırım projelerine finansman kredisi sağlanmaktadır.

İlaveten; ülkemizi yüksek teknoloji yatırımlarının odağı haline getirmesi öngörülen HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı vasıtasıyla, vergi teşvikleri ve hibe desteklerinden oluşan toplam 30 milyar dolarlık bir kaynağın yüksek teknoloji yatırımlarına yönlendirilmesi planlanmaktadır. Bu doğrultuda, ilk aşamada 8 alanda 30 öncelikli yatırım konusu belirlenmiş olup bu kapsamda; yarı iletkenler, mobilite, yeşil enerji, ileri imalat, sağlıklı yaşam, dijital teknolojiler, haberleşme ve uzay, değer zincirini tamamlayıcı yatırımlar konularında, ilgili yatırımcıların dikkatini çekmek üzere, muhtelif çağrılar düzenlenmiştir.

Bununla birlikte, KOSGEB tarafından yürütülen ve yerli sanayi şirketlerinin ihracatta daha güçlü hale gelmesini sağlamak için finansmana erişimlerini kolaylaştıracak Küresel Rekabetçilik Destek Programı da 6 Ocak 2025 tarihinde ilân edilmiştir.

Son olarak; tasarlanan yeni yatırım teşvik sistemi ile mevcut sistemin daha etkin ve hedef odaklı hale getirilmesi, uygulamaların birleştirilmesi, seçiciliğin artırılması ve destek kapsamının optimize edilmesi hedeflenmektedir.